

Pyhäkön Lamppu

Eikä Jumalan lamppu
ollut vielä sammunut 1. Sam 3:3

Suomen Luther-säätiön tiedotuslehti 4/2008

UUSI ASKEL ETEENPÄIN

Luther-säätiössä alkaa syksyllä kymmenes toimintavuosi. Runsaan sadan hengen ystäväjoukko keräsi syksyllä 1999 kokoon säätiön perustamiseen tarvittavan minimipääoman sataviisikymmentä tuhatta markkaa. Perustamiskokouksen ja säätiön rekisteröinnin jälkeen sain aloittaa tammikuussa 2000 Luther-säätiön osa-aikaisena työntekijänä. Säätiön työnäky on alusta asti ollut: Kristuksen evankeliumin levittäminen julistuksen ja julkaisujen kautta, jumalanpalvelusyhteisöjen perustaminen ja paimenien kutsuminen yhteisöille.

Tähän työhön emme ole saaneet taloudellista tukea Suomen ev.lut. kirkolta emmekä valtiolta. Taloudellinen ja toiminnallinen itsenäisyys kun tunnetusti kulkevat yhdessä. Työmme on rakentunut ystäväjoukon esirukouksen, vapaaehtois-toiminnan ja -lahjoitusten varaan. Ilmaisjakelujulkaisujen levittämisen on puolestaan mahdollistanut Lutheran Heritage Foundationin tuki.

Luther-säätiö linjasi toimintastrategiassaan jo varhaisessa vaiheessa, mihin lahjoitusvarat käytettäisiin: *”Uusien paimenien kouluttaminen, tukeminen ja palkkaaminen on ratkaisevin tekijä Luther-säätiön tulevaisuutta ajatellen. Voimavarat on keskitettävä tähän. Tämä tarkoittaa sitä, että painopisteemme on organisaation sijasta operatiivisessa työssä.”* Paimenia emme ole halunneet palkata siksi, että olisimme pappiskeskeisiä, vaan koska olemme Kristus-keskeisiä eli sana- ja sakramenttikeskeisiä eli jumalanpalveluskeskeisiä. Kantava ajatus on siis ollut, ettei sidota taloutta eikä henkilöresursseja muuhun kuin perustehtäväämme eli jumalanpalvelusyhteisöjen rakentamiseen. Oikein ymmärrettynä voisi sanoa,

ettemme ole olleet rakentamassa Luther-säätiötä vaan sanan ja sakramentin äärelle kokoontuvia paikallisia jumalanpalvelusyhteisöjä. Näin ystäväjoukon laajetessa vuosien varrella ja taloudellisen tuen kasvaessa emme ole hankkineet kiinteistöjä emmekä rakentaneet suurta keskusorganisaatiota. Itse asiassa Luther-säätiöllä ei ole ollut yhtään varsinaista valtakunnallista työntekijää.

Vuosi vuodelta jumalanpalvelusyhteisöverkoston nopeasti laajetessa olemme palkanneet lisää paimenia palvelemaan seurakuntaa paikalliselle tasolle Kristuksen lahjoilla. Tällä hetkellä meillä on yhdeksän palkattua pastoria sananpalvelun työssä sekä useita oto- ja eläkepastoreita. Suuri joukko vapaaehtoisia maallikkoja puolestaan mahdollistaa itse toiminnan pyörimisen. Kun katsoo taaksepäin, voi vain kiitollisena todeta: Ei ole meiltä mitään puuttunut. Kaikki, mitä työhön on tarvittu on meille ylhäältä annettu: esirukoulevat työn ystävät, kirkkotilat, varat, paimenet... Tähän luottaen ja tällä samalla työnäyllä haluamme edelleen jatkaa. Mutta nyt olemme uudessa vaiheessa.

Kun toiminta saavuttaa tietyn pisteen, tarvitaan muutoksia organisaatiossa, jotta työtä voitaisiin edelleen kehittää. Me olemme nyt siinä pisteessä. Toimintastrategiamme on pysynyt samana, mutta toimintasuunnitelmana tälle vuodelle on ollut jumalanpalvelusyhteisöjä palvelevan toimintakeskuksen luominen. Tämä tarkoittaa sekä toimitilojen että henkilökunnan saamista sitä varten. Olemme nyt yhdessä ottamassa ison askeleen sen rakentamisessa, kun Luther-säätiö hankki tilat toimintakeskukselleen Helsingin keskustasta. Näin voimme ensinnäkin vastata paremmin niihin moniin haasteisiin, joita kasvava työntekijä-

joukko, jumalanpalvelusyhteisöjen elämä ja uusien yhteisöjen käynnistäminen vaatii. Toiseksi saamme tukikohdan, josta käsin voimme syventää kansainvälisiä yhteyksiä maailmanlaajuisesti, erityisesti Baltoskandinavaisen tunnustuksellisen luterilaisuuden uudessa nousussa. Kolmanneksi toimintakeskuksen myötä olemme luomassa edellytyksiä lähetyshiippakunnan kehittämiseksi Suomessa. Emmehän halua jättää jälkeemme tuleville sukupolville jotakin ukkokerhon johtamaa pöhöttynyttä säätiötä kiinteistömas-saa hoitamassa, vaan elävät jumalanpalveluseurakunnat ympäri Suomea nivoutuneena hyvään luterilaiseen hiippakuntajärjestykseen.

Kutsun Sinua edelleen mukaan rakentamaan yhdessä tätä innostavaa ’luterilainen usko seuraavallekin sukupolvelle -hanketta’ Luther-säätiö-työrukkasen kautta! ■

✍ JUHANA POHJOLA,
LUTHER-SÄÄTIÖN DEKAANI

📷 PÄIVI POHJOLA

Martti Vaahtorannasta on vaikea tehdä haastattelua. Asiaa kysyessään saa toki vastauksen, mutta ennen sitä kaksi anekdoottia ja pienen uskonopillisen pohdiskelun vielä päälle. Koitan onkia perusfaktat esiin, mutta se on vaikeaa – innostun näet itsekin Herr Doktor Vaahtorannan jutuista niin, että haastattelu muuttuukin iloiseksi dialogiksi, jossa muistiinpanojen tekeminen unohtuu.

Turussa ja Raumalla puhutaan tietenkin ihan eri lailla, ja murteita ei saa sotkea. Silti tällaiselle, joka on oppinut äidinkielen hienoimmat vivahteet Ransu-koiralta ja Heikki Silvennoiselta, Suomen Luther-säätiön uutukaisen lähetysteologin seurassa tuntuu kuin olisi päässyt keskustelemaan Alikersantti Hietasen kanssa. Tai ehkä hypähtelevää länsisuomalaista puheenpartta enemmän vaikuttavat vanhoissa kasvoissa (Martilla on tapana väittää itseään vanhaksi. Siitä saa onneksi olla eri mieltä.) tuikkivat ilkkuriset silmät ja veikeään hymyyn vääntyvä suu. Mutta niin kuin Väinö Linnan romaanihenkilöissä, Martistakin vaistoa kätkeytyä lujuuutta. Sellaista rohkeutta, joka itsekin ihmettelee itseään

miinan viskaamisen jälkeen: ”mä en tiedä yhtikäs mittä, poja!”

SEILAAJASTA SAARNAAJAKSI

Rauman kupeessa, Pyhärannan Reilassa majaansa pitävät Martti ja Marja ovat kokeneet muutakin kuin naapurin katiskaa. Vaahtorantojen epävirallinen toinen kotimaa on Saksa, jossa pariskunta oli lähetystyössä vuosikymmenen. Keskustelussa tulee tuon tuostakin esiin keskieurooppalainen näkökulma asioihin – sydäimestä ainakin osa on yhä Reinin laaksossa. Mutta suuresta sydäimestä riittää rakkautta monelle paikalle. Jo tunnin pyörähdys saaristomeren pohjoisnurkassa tuo esille isäntäni juuret ja hämmästyttävän kotiseututuntemuksen.

Vaahtorantojen paatin (tosin Martin ja Marjan puheessa kaikki vedessä kelluvat menopelit ovat ”paatteja” kokoon katsomatta) lipuesssa aurinkoisella ulapalla peränpitäjä suoltaa loppumatonta tarinaa seudun historiasta ja hänen kokemuksistaan siellä.

– Minulle on elämässä ollut meidän kristillisen uskomme lisäksi kaksi intohimoa: paatit ja musiikki, Martti kertoo.

Kaikki nämä ovat vieläkin läsnä, mutta uskonnostahan lopulta tuli ammatti. Nuoren Martin tie teologian pariin oli vastausten etsimistä itselle polttaviin kysymyksiin enemmän kuin uravalinta.

– Ei minulla ollut alussa mitään varsinaista pappiskutsumusta, eikä se

Sisällys 4/2008

2. Pääkirjoitus
3. Kaikki reilassa
5. Me olemme koinonia-kristittyjä!
6. Fariseuskortilla pelaaminen

8. Suomen Luther-säätiön toimintakeskus Koinonia
10. Viimeisiä aikoja Norjassa

12. Kristus-keskeistä, raamatullista, tunnustuksellista

Kannen kuva: Pyhä Georgios Voittaja

ollut syy minulle lähteä tiedekuntaan. Oli vain tarve saada selvyystä moniin mieltä askarruttaviin asioihin.

Teologian tekeminen otti kuitenkin tulta. Maisterintutkintoa seurasivat jatko-opinnot ja aikanaan myös väitöskirja luterilaisen puhtasoppisuuden ”pylvään”, Johannes Gerhardin teologiasta.

– Gerhardilta löysin uskonnäkemys, joka oli kai oikeastaan aina ollut myös minun uskonni. Väkevä, tervehenkinen, luterilainen mystiikka yhdistyi opilliseen selkeyteen ja luotettavuuteen, Martti kuvailee tutkimuskohdettaan.

Tie papinvirkaan ei kaiken opiskelun keskellä ollut itsestäänselvyys.

– Mitä enemmän aloin ymmärtää asioita, sitä suuremmaksi kasvoi kunnioitukseni pastorinvirkaa kohtaan, Martti kertoo.

Samalla kuitenkin kynnys itse ryhtyä siihen vastaavasti nousi yhä korkeammalle!

Seurakunta ei kuitenkaan jättänyt nuorta teologia rauhaan, vaan saarnapyyntöjä ja kutsuja esitettiin. Vuonna 1986 Martti vihittiin Lapin ja Rauman seurakuntien apupapiksi.

LÄHETYSKUTSU VEI TURKKILAISTEN JA TEUTOONIE PARIIN

Saksaan Vaahtorannat lähtivät ensi kerran Martin saatua apurahan tutkimuksen tekemiseen. Puolentoista vuoden oleminen jätti rintaan rakkauden, joka myöhemmin vei pariskunnan kymmeneksi vuodeksi lähetystyöhön. Lähteminen oli monella tapaa luonnollinen ratkaisu.

– Minä en vaan oikein kykene ymmärtämään sellaista kristillisyyttä joka ei olisi myös ”lähetyshenkistä”. Itselleni lähetystyö on ollut aina itsestään selvä osa uskoa, Martti kuvaa.

MARTTI VAAHTORANTA

Syntynyt Raumalla 1958.

Puoliso lääkäri Marja Vaahtoranta.

Lapset Kustaa (s. 1984), Antti (s. 1986) ja Enni (s. 1989).

Teologian kandidaatti keväällä 1986.

Pappisvihkimys Turussa 1986.

Lapin seurakunnan viralliseksi apulaiseksi 1988.

Vuoden 1990 alusta tutkijaksi, Helsingin yliopisto.

Teologian lisensiaatti keväällä 1995.

SEKL:n ja SLEY:n yhteinen lähetyskurssi 1996.

Kansanlähetyksen lähettinä Saksaan.

Väitös Helsingissä keväällä 1998.

ELRIM-instituutin (Evangelisch-Lutherisches Religionsinstitut Mannheim) perustaminen yhdessä työtoverien kanssa kevästä 1998 alkaen.

ELRIM:n ainoa päätoiminen työntekijä heinäkuun 2008 loppuun asti.

Elokuusta 2008 Suomen Luther-säätiön lähetysteologi.

Martti toimi ELRIMissä eli Mannheimin evankelis-luterilaisessa tutkimusinstituutissa, jossa hänen tehtävänä oli islamin tutkiminen lähetystyön avuksi. Tässä tehtävässä erityisesti Istanbuliin rakentuva luterilaisen kirkko on tullut rakkaaksi. Suomessa ollessaan Martti on pitänyt moninaisia esitelmiä ja luentoja islam-lähetystyön tilanteesta. Lähetysteologin tehtävään kutsutun haave onkin, että tämä työ voi jatkua nyt Luther-säätiön leivissä. Martti tulee opettamaan ulkomailla, koordinoimaan säätiön lähetyspanosta ja jatkamaan islam-tutkimusta. Muutenkin elokuun alussa työsuhteensa virallisesti aloittanut Martti vaikuttaa silminnähden innostuneelta alkavien töiden ja uuden työyhteisön äärellä.

– Tässä on varmaan joku kuheruskuukausi vielä menossa, Martti veikistelee.

– Mutta olen kyllä saanut hienolla tavalla kokea itseni tervetulleeksi Luther-säätiön työhön. Se, että työn ystävät ja työtoverit ovat aidosti ja

spontaanisti kertoneet: ”On hienoa saada sinut meille hommiin”. Se on suurta.

Vakka-Suomen rannoilla ilta tummuu ja on aika lukea iltarukous Martin ja Marjan kanssa. Lukiessaan ääneen kertomusta Paavalista ja Silaksesta vankilassa, muutoin nopea-tempoisen puheen rytmi hidastuu, muuttuu miltei lapsenomaiseksi. Kun kaikki päivän touhu on ohi ja jutut on puhuttu, on enää jäljellä hetki iankaikkisten asioiden äärellä. Kynttilän valo kimmeltää Martin silmäkulmassa kun hän nostaa katseensa kirjasta. Nyt ollaan ytimessä. ■

ME OLEMME KOINONIA-KRISTITTYJÄ!

JUHANA POHJOLA

Sana *koinonia* on kreikkaa ja tarkoittaa yhteyttä sekä osallisuutta. Termi esiintyy usein yhteiskristillisissä piireissä, joissa korostetaan kristittyjen yhdessä tekemistä ja todistamista. Toisaalta Luther-säätiössä ja Ruotsin Missionsprovinsissa on myös käytetty jumalapalvelusyhteisöistä nimeä *koinonia*. Kantavathan monet työmme ystävät *koinoniaristiä* ja saahan uusi toimintakuksemmekin nimekseen *koinonia*. Mitä Raamattu meille opettaa tästä rikkaasta sanasta?

KOINONIA ON OSALLISUUS KRISTUKSEEN

Joskus kuulee puhuttavan *koinoniaristityistä*, jotka yhteyden ja rakkauden nimissä haluavat sivuuttaa kirkkokuntien opilliset eroavaisuudet. Tällöin sana *koinonia* ymmärretään kristittyjen yhdessäoloksi. Se on yhteyttä keskinäisellä yhteentulemisella – päätöstä rakastaa toisia. *Koinonia* merkitsee silloin jotain ihmislähtöistä ja –tekoista. Oksat kokoonnutuvat kimpuksi.

Raamatun antama kuva on toinen. *Koinonia* ei ole jotain, mitä me teemme vaan mitä me lahjaksi saamme. ”*Te olette kutsutut hänen poikansa Jeesuksen Kristuksen meidän Herramme yhteyteen, koinonia*” (1.Kor.1:9). *Koinonia* on siis ennen muuta vertikaalista yhteyttä Kristukseen. Ja se ei ole meille mahdollista ilman Pyhää Henkeä. Hän kutsuu meidät tähän armon osallisuuteen. ”*Herran Jeesuksen Kristuksen armo ja Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus, koinonia, olkoon teidän kanssanne*” (2.Kor.13:13). Pyhän Kolminaisuuden persoonilla on osallisuus samaan jumaluuteen sekä rakkauden yhteys ja

ykseys keskenään. Tähän jumalalliseen osallisuuteen Pyhä Henki meidät kasteessa liittää: ”*Sillä me olemme kaikki yhdessä Hengessä kastetut yhdeksi ruumiiksi*” (1.Kor.12:13). Tämä Pyhä Hengen kautta Kristuksesta osalliseksi tuleminen liittää meidät yhteen yhdeksi seurakuntaruumiiksi, mikä konkretisoi tuu Herran pöydässä: ”*Siunauksen malja, jonka me siunaamme, eikä se ole osallisuus, koinonia, Kristuksen vereen? Se leipä, jonka me murramme, eikä se ole osallisuus, koinonia, Kristuksen ruumiiseen? Koska leipä on yksi, niin me olemme*”

”*yksi ruumiiksi; sillä me kaikki tulemme osallisiksi tuosta yhdestä leivästä*” (1.Kor.10:16-). *Koinonia* eli yhteys kristittyjen välillä perustuu siis osallisuuteen Kristuksesta Herran ehtoollisessa. Oksat eivät ole kimpuna vaan kiinni viinipuun rungossa! Yhteys on lahja. Tämä yhteys puolestaan edellyttää

yksimielisyyttä siitä, onko Kristus todellisesti näissä lahjoissa ja mitä hän niissä antaa.

KOINONIA ON RAKKAUDEN YHTEYS

Kun olemme sanan ja sakramenttien kautta saaneet lahjaksi Kristus-osallisuuden, se synnyttää myös rakkauden yhteyttä seurakuntalaisten kesken. ”*He pysyivät apostolien opeuksessa ja keskinäisessä yhteydessä, koinonia, ja leivän murtamisessa ja rukouksissa*” (Apt.2:42). Tässä *koinonia* merkitsi perheyhteyttä, joka näkyi keskinäisessä huolenpidossa, jossa jaettiin omasta tarvitseville. Rakkauden yhteys ei rajoittunut vain omaan seurakuntaan, vaan sillä oli yliseurakunnalliset ulottuvuudet. Niinpä Paavali iloitsee siitä, että korinttilaiset ovat avustamassa Jerusalemin köyhiä. Se ei ollut mitä tahansa köyhäinapua, vaan seurausta samasta osallisuudesta Kristuksen evankeliumissa. ”*...te näin alistuvaisesti tunnustaudutte Kristuksen evankeliumiin ja näin vilpittömästi olette ruvenneet yhteyteen, koinonia, heidän kanssaan*” (2.Kor.9:13). Me tarvitsemme yhteyttä, jossa tuemme toisiamme niin hengellisissä kuin ruumiillisissa tarpeissa. Sillä kaikki kristityt tulevat tässä maailmassa kokemaan samoja vaivoja, ”*hänen kärsimyksiensä osallisuuden, koinonia*” (Fil.3:10).

Voiko siis jumalanpalvelusyhteisöille olla osuvampaa nimeä kuin *koinonia*? Jumalanpalveluksessa saamme armon *koinonian* Kristukseen ja sieltä meidät lähetään rakkauden *koinoniaan* yhteisön keskelle. Tässä mielessä me olemme iloiten *koinoniaristityjä*! ■

FARISEUSKORTILLA PELAAMINEN?

✍️ TODD WILKEN, SUOMENNOS: ESKO MURTO

Minua on kutsuttu ”fariseukseksi” useammin kuin pystyn muistamaan, vaan se kai kuuluu työnkuvaan. En ole yksin. Nykyään monet minun kaltaiseni kristityt leimataan fariseuksiksi – ehkä sinä olet yksi heistä. Olemme kristittyjä jotka vaalivat Jumalan sanaa, Kirkon tunnustuksia ja käytäntöjä. Kun Kirkko hylkää nämä seuratakseen uusimpia villityksiä ja mielitekoja – me suremme. Kun Kirkko ryntää jäljittelemään populaarikulttuuria ja unohtaa itse evankeliumin – me valitamme. Ja kun kyseenalaistamme tämän ajan hengestä haltioitumisen – meidät leimataan fariseuksiksi.

”Rotukortti” on poliittinen termi joka tuli yleiseen tietouteen vuoden 1988 presidentinvaalikamppailussa George H. W. Bushin ja Michael Dukakisin välillä. Nykyisin meillä on myös ”sukupuolikortti”. Rotu- ja sukupuolikorttien tarkoituksena ei ole asiallisten huolenaiheiden nostaminen keskusteluun, vaan äänestäjien rotu- ja sukupuolierojen ja kaikkein alhaisimpien stereotyyppien käyttäminen vaalikampanjan apuna. Amerikalaisessa politiikassa rotu- ja sukupuolikortit pelamalla pyritään romuttamaan vastapuolen uskottavuus vihjaamalla tämän oikeasti olevan rasisti tai seksistinen.

Samaan tapaan kuin poliitikot käyttävät rotu- ja sukupuolikortteja, samaan tapaan monet kirkossa lyövät nyt pöytään fariseuskortin. Aivan kuten rotu- ja sukupuolikortteja, ei fariseuskorttiakaan käytetä nostamaan esille oikeita ongelmia. Fariseuskortin tarkoitus on vain horjuttaa jonkun uskottavuutta vihjaamalla että hän on kapeakatseinen, jäykkäniskainen ja rakkaudeton, vailla hätää hukkuvista sieluista – siis fariseus. Fariseuskortti on voimakas. Maanpäällisen toimintansa aikana Jeesus usein tuomitsi fariseukset, ja fariseuskortin tarkoitus onkin vedota näihin Jeesuksen lausumiin tuomioihin. Vaan miksi Jeesus todella tuomitsi fariseukset? Siksikö (kuten fariseuskortin käyttäjät yleensä olettavat) että fariseukset olivat ultra-konservatiivisia oikeauskoisia, vaila kiinnostusta kadotettujen pelastamiseksi? Ei!

1. OLIVATKO FARISEUKSET OPILLISEEN PUHTAUTEN KESKITTYNEITÄ?

Fariseuskortti pelataan niitä kristittyjä vastaan, jotka ovat kiinnostuneita opillisesta puhtaudesta. Tällä tapaa käytettynä fariseuskortin tarkoituksena on häpäistä oikeaoppiset ja tukkia suut väärää opetusta koskevien jatkokeskustelujen osalta. Se toimii loistavasti. Suuri osa kristityistä ennemmin hiljaa kärsii väärästä opetuksesta kuin ottaa riskin fariseukseksi leimautumisesta julkisesti kritisoidakseen sitä.

Todd Wilken on tullut tunnetuksi aikamme kristillisyyttä kriittisesti arvioivana radiopersonana. Hänen nykyistä ohjelmaansa, Pirate Christian Radiota, voi kuunnella internetistä osoitteessa www.piratechristianradio.com

Ongelmana vain on se, että Jeesus ei koskaan syyttänyt fariseuksia heidän ”oikeaoppisuudestaan”. Hän syytti heitä vääräksi opettajiksi jotka olivat korvanneet Jumalan sanan ihmisopeilla (Matt. 16:11-12; 15:1-9; Mark. 7:6-13). Opilliseen puhtauteen pyrkiviä kristittyjä Jeesus kutsui opetuslapsikseen, ei fariseuksiksi. ”*Jos noudatatte minun sanaani, te olette todella minun opetuslapsiani; ja te tulette tuntemaan totuuden ja totuus tekee teistä vapaita...*” (Joh. 8:31-32)

Ne kristityt, jotka vaativat opillista puhtautta todellisuudessa seuraavat Jeesuksen, Paavalin ja muiden apostolien esimerkkiä (Matt. 7:15; myös 24:10-11; Mark. 9:42; 2. Kor. 13:5; 1. Tess. 5:21; 1. Tim. 4:16; 6:3-4; Tiit. 1:7-9; 2:1, 7-8; 1. Joh. 4:1; 2. Piet. 3:17).

2. VASTUSTIVATKO FARISEUKSET MUUTOSTA?

Fariseuskortin yksi käyttötapa on kritisoida niitä kristittyjä, jotka eivät suostu vaihtamaan kirkon vanhoja käytäntöjä aikamme uusimpiin keksintöihin. Tämäkin toimii loistavasti. Kristityn on siedettävä lakkaamatonta muotivillitysten sarjaa liturgiassa, musiikissa ja seurakunnan palvelutavoissa voidakseen välttää fariseukseksi leimautumisen. Jeesus ei kuitenkaan koskaan nuhdellut fariseuksia ”muutosvastarinnasta”. Päinvastoin hän syytti heitä omien keksintöjen ja toimintatapojen nostamisesta Jumalan sanan paikalle.

Fariseuskortin pelaajat mielellään lainaavat Luuk. 5:36-39 omien keksintöjensä tueksi: ”*Ei kukaan leikkaa uudesta viitasta paikkaa ja ompele sitä vanhaan viittaansa. Silloinhan uusi viitta menee pilalle eikä myöskään uudesta kankaasta otettu paikka sovi vanhaan. Eikä kukaan laske uutta viiniä vanhoihin leileihin. Silloinhan uusi viini rikkoo leilit, viini valuu maahan ja leilit ovat pilalla. Ei, uusi viini on laskettava uusiin leileihin.*”

Vaatiko Jeesus siis kokonaisvaltaista muutosta – vai varoittiko hän sellaisesta? Uusi paikka pilaa vaateen. Uusi viini rikkoo leilit. Vertauksen tekstiyhteys liittyy paastamiseen. Vanhan käytännön hylkäämisen sijasta Jeesus opettaa että vanhat tavat tulee nyt ymmärtää ja toteuttaa hänen ja hänen lunastustyönsä valossa. Jeesus ei tuominut fariseuksia siitä, että nämä säilyttivät vanhat tavat tai vastustivat muutoksia; hänhän lopettaa vertauksen sanoen: ”Ei kukaan, juotuaan vanhaa viiniä, haluaa uutta; sillä hän sanoo: ’Vanha on hyvää.’”

3. OLIVATKO FARISEUKSET VÄLINPITÄMÄTTÖMIÄ EKSUNEIDEN PELASTUKSESTA?

Opillista puhtautta vaalivia syytetään usein farisealaisuudesta vailla rakkautta eksyneitä kohtaan. Tämä on todennäköisesti kaikkein yleisin tapa käyttää fariseuskorttia. Kristityt sietävät lähestulkoon mitä tahansa lähetyn ja evankelioimisen nimissä – välttyäkseen saamasta fariseuksen leimaa.

Jeesus ei kuitenkaan koskaan syyttänyt fariseuksia siitä, etteivätkö nämä olisi kiinnostuneita eksyneiden löytämisestä. Päinvastoin, hän sanoi: *”Voi teitä, lainopettajat ja fariseukset! Te teeskentelijät! Te kierrätte maat ja meret hankkiaksenne edes yhden käännynnäisen, ja kun siinä onnistutte, teette hänestä helvetin oman, kahta vertaa pahemman kuin itse olette.”* (Matt. 23:15) Jeesuksella ei ollut moitteen sanaa fariseusten lähetyssinnostuksesta, sen sijaan Jeesukselle ongelma oli heidän kadotukseen vievä opetuksensa! Paavali oli samaa mieltä: *”Voin todistaa, että he ovat täynnä intoa Jumalan puolesta, mutta heiltä puuttuu ymmärrys. He eivät tiedä, mitä Jumalan vanhurskaus on, ja yrittäessään pystyttää omaa vanhurskauttaan he eivät ole alistuneet siihen vanhurskauteen, joka tulee Jumalalta.”* (Room.10:2-3)

Erkaneminen puhtaasta sanasta ei auta evankelioimista laisinkaan, vaan pikemminkin haittaa julistamista ja siten jarruttaa kirkon tehtävän toteuttamista. Väärä oppi ei pelasta syntisiä. Juuri puhtaus opissa ja käytänteissä tekee evankeliumin julistamisen mahdolliseksi – ja myös välttämättömäksi. Ne, joita Kirkossamme eniten nimitellään fariseuksiksi, ovat usein myös niitä, joilla on kaikkein suurin huoli eksyneistä ja siksi halu saarnata puhdasta evankeliumia.

4. MIKSI JEEBUS SITTEN TUOMITSI FARISEUKSET?

Jos Jeesus ei siis tuominut fariseuksia sen tähden että he olisivat olleet ultra-konservatiivisia oikeaoppisia vailla rakkautta eksyneitä kohtaan – niin miksi sitten? Jeesus tuomitsi fariseukset heidän luopumuksensa tähden. Fariseukset olivat hylänneet Vanhan testamentin uskon ja siten he myös torjuivat Jeesuksen itsensä (Matt. 8:11-12; 21:42-46; 22:41-46; Luuk. 7:29-30; 13:28-30; Joh. 5:39, 43-47; Apt. 4:10-12; Room. 9:1-11:36; 1. Piet. 2:7-8).

Fariseukset opettivat pelastuksen seuraavan Jumalan armosta sekä ihmisen kuuliaisuudesta. He pelkistivät Abrahamin, Iisakin ja Jaakobin uskon pelkäksi tee/älä tee –systeemiksi. Tässä mielessä fariseukset keksivät sen, mitä nykyään kutsumme ”elämän säännöiksi”, he saarnasivat ensimmäiset ”how-to” –saarnat (saarnat, joissa kuulijoille annetaan neuvoja menestyksekkäämpään elämään. Suom. huom.). Jeesus tuomitsi fariseukset siitä,

että nämä olivat pehmentäneet lain vaatimuksia. Koska he opettivat ihmistekojen vaikuttavan pelastukseen, oli heidän välttämättä tehtävä laista ”käyttäjäystävällisempi”. Fariseukset laimensivat lain vaatimusta helpommin noudatettavilla ihmisäännöksillä (Matt.5:17-48).

Laimennettu laki merkitsi myös laimennettua evankeliumia. Jeesus tuomitsi fariseukset, koska nämä olivat korvanneet Jumalan sanan ihmissanalla. Tässä mielessä fariseukset olivat itse asiassa oman aikansa liberaaliteologeja. Jeesus tuomitsi fariseukset heidän tekopyhyydestään ja omavanhurskaudestaan – tämä olikin useimmiten hänen tuomionsa kohteena. Mutta se oli vain oire fariseusten valheellisesta uskosta omaan kuuliaisuuteensa (Luuk. 18:9-14).

Fariseukset luottivat omaan kuuliaisuuteensa ja moraaliseen kehitykseensä. Tässä mielessä he olivat varhaisia menestysteologeja. Jeesuksen lausumat tuomiot fariseuksille eivät kohdistuneet millään tapaa opilliseen puhtauteen, muutosvastarintaan tai lähetyssinnostuksen puutteeseen. Sen sijaan polttopisteessä oli väärä luottamus inhimillisen kuuliaisuuden voimaan.

5. OIKEAT FARISEUKSET?

Ketkä ovat meidän aikamme fariseuksia? Sinä, minä, ja jokainen syntinen – mutta emme siinä merkityksessä kuin fariseuskortin pelaajat tarkoittavat. Kaikki olemme taipuvaisia luottamaan omaan kuuliaisuuteemme ennemmin kuin Kristuksen täydelliseen kuuliaisuuteen. Pehmennämme lain vaatimuksia voidaksemme sanoa pitäneemme ne. Olemme taipuvaisia tekopyhyyteen ja omavanhurskauteen. Olemme kaikki luonnostamme farisealaisia.

Jos joku haluaa nimittää minua fariseukseksi tästä syystä, iloisin ja katuvin mielin hyväksyn tämän nimen itselleni. Mutta sitä en hyväksy, että minua kutsutaan fariseukseksi koska rakastan ja puolustan puhdasta oppia, vastustan harkitsemattomia uutuuksia ja mukautumisia kirkossa ja vaalin saarnaamamme evankeliumin puhtautta. Joidenkin mielestä puhdas evankeliumi on mahdottomuus. Olen itse toista mieltä, saan kuulla sitä saarnattavan viikosta toiseen – usein vielä niiden kristittyjen suusta, jotka syyttöminä on leimattu fariseuksiksi.

Ne, jotka nykyään käyttävät fariseuskorttia, toivovat sen avulla voivansa työntää sinun ja minun kaltaiset kristityt syrjään ”ultra-konservatiivisina” oppikiikhoilijoina vailla rakkautta kadonneita kohtaan. Mutta niin kuin hihasta vedetty viides ässä, myös fariseuskortti on huijausta. Sen pelaajat sivuuttavat farisealaisuuden todelliset ongelmat. Virheellisesti he kutsuvat fariseuksiksi niitä, jotka vastustavat harhaoppeja, mukautumista ja laimennettua evankeliumia. Loppujen lopuksi, fariseuskortti ei ole mitään muuta kuin pelkkää nimittelyä. Ja kuten rotu- ja sukupuolikortit politiikassa, Kirkossa fariseuskortti on aina merkki heikosta kädestä. ■

SUOMEN LUTHER-SÄÄTIÖLLE TOIMINTAKESKUS KOINONIA

✍️ PETRI HILTUNEN 📷 ERKKI PITKÄRANTA

Suomen Luther-säätiön nopeasti laajentunut jumalanpalvelusyhteisöverkosto ja kasvanut työntekijäjoukko on jo pitkään tarvinnut tueksi toimintakeskusta. Rukoillen on etsitty sopivaa tilaa ja suuren vastauksen saimme, kun 25.7. allekirjoitettiin kauppakirjat tilojen ostamisesta. Toimintakeskuksen nimeksi on annettu Koinonia. Nimi kertoo, että paikka on tarkoitettu yhteyden vahvistamiseksi niin Kristukseen kuin Luther-säätiön ystäväjoukon kesken. Tilat koostuvat katutason kerroksesta sekä kellari-kerroksesta, yhteensä 406 neliötä. Toimintakeskus avaa erinomaiset mahdollisuudet kehittää Luther-säätiön toimintaa. Tilojen etsinnästä ja suunnittelusta ovat vastanneet Luther-säätiön hallituksen jäsenet arkkitehti Erkki Pitkäranta ja dosentti Raimo Savolainen.

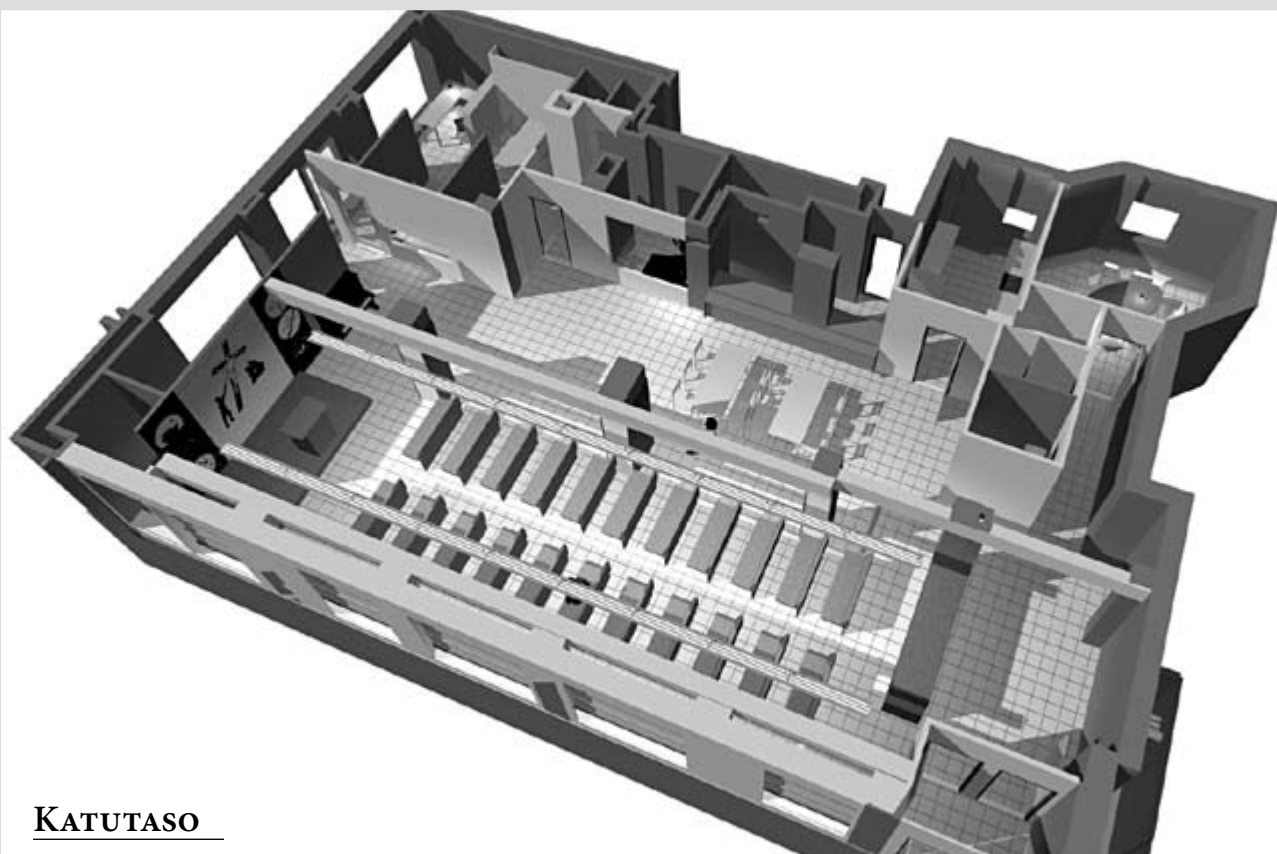
HYVÄ SIJAINTI

Toimintakeskus Koinonia sijaitsee hyvien liikenneyhteyksien päässä Helsingin keskustassa. Sijainnin lisäksi Kalevankatu 53:n huoneisto täyttää asetetut tavoitteet suurelta osin. Huoneisto on katutasossa, siinä on vaadittavat kaksi erillistä poistumistietä, tila on korkea ja hyvin ilmastoitu. Se sijaitsee kadunkulmassa ja on läpitalonhuoneisto eli ikkunoita on riittävästi. Kaiken lisäksi katutasosta on välitön yhteys tilavaan kellarikerrokseen, jossa on varasto- ja opetustilojen lisäksi jo olemassa kaupan entiset sosiaalitilat.

– Katutasoon Kalevankadun varseen sijoitamme kappelin, joka on avoimessa yhteydessä kahvioon ja sisääntuloaulaan. Toimisto, keittiö ja neuvottelutila voidaan sijoittaa

ikkunallisiin paikkoihin ja äänieristää riittävästi kappelitiloista. Rakennamme sisääntulon yhteyteen inva-wc:n, wc:n ja siivouskomeron, arkkitehti Pitkäranta kuvailee suunnitelmia.

– Keittiön varustamme pesulinjastolla ja asianmukaisilla liesi- ja kylmäsäilytystiloilla. Kellarin matalat osat kaivamme hiukan korkeammiksi siten, että koko tila on käytettävissä putkien estämättä. Tarkoituksemme on tehdä hyvin toimiva keskus kestävästä materiaaleista. Siksi korjaamme lattiapinnat, katot ja seinät huolellisesti. Kappelin varustamme raamatunkertomuksia kertovin taideteoksien.

KATUTASO

YHTEINEN PROJEKTI

Moni ehkä kyselee, miten voi liittyä innostuneiden korjaajien ja kunnostajien joukkoon. Erkillä on selvä vastaus.

– Ostamalla neliöitä nettikaupastamme, ilmoittautumalla talkoolaiseksi tai antamalla ja rakentamalla yhteyksiä tavarantoimittajiin, osajiin ja vapaaehtoisiiin! Talkoolainen voi olla yhtä hyvin ammattiosaaja omalla osaamisalueellaan tai kuka tahansa auttamishaluinen yhteiseksi hyväksi toimiva ihminen. Suurin tuki on kuitenkin rukous sen puolesta, että kaikki tarvittavat päätökset saadaan, työt etenevät ilman tapaturmia ja viivytyksiä ja että toimintakeskus voi palvella Jumalan valtakunnan rakentamisessa monin tavoin, Erkki painottaa.

YHTEISÖJÄ PALVELEMAAN

– Valtakunnallinen keskustoimisto on alkanut välkkyä mielessä yhä vahvemmin, kun Luther-säätiön toiminta on nopeassa tahdissa laajentunut 15 paikkakunnalle. Samaan aikaan varsinaisten paimenien ja oto-paimenien määrä on kasvanut 20:een. Säännöllisen messutoiminnan ympärille syntyneet aktiiviset yhteisöt ovat kaivanneet pitkään taloudellisen ja toimintansa tueksi toimistoa. Nyt tämä toive toteutuu yhdessä tilojen tarkoituksenmukaisen rakentamisen ja pysyvien työntekijöiden kanssa, puheenjohtaja Raimo Savolainen kertoo.

– Heinäkuun kauppaneuvottelut oli Herran selvää johdatusta alusta asti. Kohde on hankintahinnaltaan ja ylläpitokustannuksiltaan kokonaisedullinen ja kohteen käypäarvo kohdallaan. Kannatus- ja kolehtirahoihin ei koskettu, koska niillä varoilla pidämme hienoista paimenistamme kiinni. Alkurahoitus onnistui säätiön pääoman tuoton ja hyvien ystävien tuntuvilla lahjoituksilla. Loppurahoitukseen pääsevät kaikki mukaan, kun tilan neliökauppa avataan verkossa. Kukin voi kuitata oman kukkaronsa näköisen tilan itselleen.

”OSTA” OMA NELIÖ!

Varojen keräämistä varten sinun on nyt mahdollista ”ostaa” itsellesi oma neliö! Voit tehdä sen kotisivujemme kautta www.luthersaatio.com tai maksamalla alla olevien tietojen mukaan keräystilillemme:

Nordea 102330-235452.

Kotisivujemme kautta voi seurata keräyksen etenemistä:
käyttäjätunnus: toiminta
salasana: keskus

Kohde	Hinta (€)	Viite
Alttaritila	2500	3010
Kappelitilat	1000	3120
Opetustilat	750	3230
Kahvitilat	500	3340
Toimistotilat	250	3450
Varastotilat	100	3560
Kalustolahjoitukset	1<	3670

Keräyslupa OKU 1804 A

Sillä mitä minä olen ja mitä minun kansani on, kyetäksemme antamaan tällaisia vapaaehtoisia lahjoja, vaan kaikki tulee sinulta ja omasta kädestäsi olemme sen sinulle antaneet! (1.Aik.29:15)

Raimon mukaan säätiö tunnetaan julkisuudessa mutta lehtikirjoitukset ja postilokero eivät korvaa käyntiosoitetta.

– Nyt Luther-säätiö on käytännössäkkin tavoitettavissa, koska säännöllisesti auki oleva toimintakeskus toimii kutsuna astua säätiön toimintaan sisään. Tartu ovenkahvaan rohkeasti ja astu sisään! Kahvikupillisella tavataan! ■

VIIMEISIÄ AIKOJA NORJASSA

✍️ PETRI HILTUNEN 📷 SXC.HU

Sain 8.-10. elokuuta olla mukana Pohjois-Euroopan Lutherakatemian (NELA) kokoontumisessa Norjan Bergenissä. NELA on tunnustuksellisia luterilaisia teologeja yhdistävä järjestö, joka pitää vuosittain konferenssin jonkin ajankohtaisen aiheen tiimoilta. Tänä vuonna oli aiheeksi valittu lopun ajat otsikolla “Håp og våk” (Toivo ja valvo!). Paikalla oli noin 60 henkeä Pohjoismaista, Saksasta ja Yhdysvalloista. Meitä suomalaisia oli mukana kolme.

Sain pitää alustuksen siitä, kuinka Kristuksen takaisintuloon suhtaudutaan amerikkalaisperäisessä lopun aikojen koulukunnassa, jota kutsutaan dispensationalismiksi. Tuon suuntauksen mukaan seurakunta temmataan salaisesti maan päältä, jonka jälkeen Antikristus ottaa valan, kunnes Jeesus tulee ja perustaa tuhatvuotisen valtakunnan. Raamattu ei kuitenkaan opeta Jeesuksen salaista paluuta ja tempausta, vaan

erittäin julkista takaisintuloa, joten koko tämä tulevaisuudenkuva lepää savijaloilla. Iloitsin alustukseni herättämästä vilkkaasta keskustelusta. On todella tarpeen opettaa ja oppia myös lopun ajoista.

Seminaarin parasta antia oli Anssi Simojoen huikea alustus Antikristuksesta. Hän liitti Antikristuksen tulemisen Jumalan ja Pahan valtojen ikaikäiseen kamppailuun. Taivaanrantaan on nyt kohoamassa “pilviä”, joita ovat mm. liberaali kristillisuus, paavin kirkon harhaopit, ylikuumennut karismaattisuus sekä islam, joka on oikeastaan kristinuskon vääristymä. Simojoen mukaan Antikristus tulee, kun Jumala sallii näiden pilvien kerääntyä yhteen. Antikristuksen saapuminenkin on kuitenkin vain Jumalan lähettämä rangaistus ihmiskunnalle, joka on luopunut Hänestä. Lopulta Kristus tuhoaa vastustajansa “suunsa henkyyksellä” eli pyhällä sanallaan.

LÄHETYSHIIPPAKUNTA

LAAJENEE

NELA:n kokouksen yhteydessä käytiin myös tärkeitä neuvotteluja. Ruotsin lähetyshiippakunnan piispa Arne Olsson kävi keskusteluja norjalaisen Strandebärmin rovastikun-

nan piispan, Børre Knudsenin kanssa. Näiden neuvottelujen tuloksena yhteys Norjan ja Ruotsin tunnustuksellisten piirien kesken tiivistyy. Nyt voidaan jo puhua aidosti “pohjoismaisesta lähetyshiippakunnasta”, sillä tämä kirkollinen yhteys kattaa jo kaikki Pohjoismaat Islantia lukuun ottamatta.

Piispa Børre Knudsen toimi aikoinaan Pohjois-Norjan Paatsivuonon (Balsfjord) valtiokirkon seurakunnan kirkkoherrana. Protestina kansankäräjien päätökselle abortin vapauttamisesta Knudsen kieltäytyi vuonna 1979 kuitenkin yhteistyöstä valtion kanssa. Vuonna 1983 hänet erotettiin virastaan, jolloin seurakuntalaiset perustivat Paatsivuonoon itsenäisen luterilaisen seurakunnan. Vuonna 1997 Knudsen asetettiin Strandebärmin rovastikunnan piispaksi. Rovastikuntaan, joka kutsuu itseään myös “Norjan kirkoksi pakkosiirtolaisuudessa” kuuluu vajaa kymmenen pastoria ja seurakuntaa. ■

Heinola:

Sunnuntaina klo 15. Pääsinniemen rukoushuoneella, Jousantie. 28.9.

Helsinki: Markus-yhteisö

Joka sunnuntai klo 11. Annankatu 7.

Hämeenlinna: Matteus-yhteisö

Joka suunnuntai klo 11. Tykistötie 13.

Imatra:

Sunnuntaisin klo 15. Teppanalan rukoushuoneella. 14.9.; 12.10.; 9.11.; 14.12.

Jyväskylä:

Raamattuopetus sunnuntai-
sin klo 17. Ilmarisenkatu 18.
7.9.; 21.9.; 5.10.; 19.10.; 2.11.; 16.11.

Joensuu: Nehemia-yhteisö

Sunnuntaisin klo 11. Tikkamäentie 8.
7.9.; 14.9.; 21.9.; 5.10.; 12.10.; 19.10.;
2.11.; 9.11.; 16.11. 7.12.

Kajaani: Filippus-yhteisö

Sunnuntaisin klo 17. Väinämöisenkatu 13.
14.9.; 28.9.; 12.10.; 26.10.; 9.11.; 23.11.; 7.12.; 21.12.

Kerava:

Raamattuopetus sunnuntaisin klo 17. Lapilantie 19.
7.9.; 21.9.; 5.10.; 19.10.; 2.11.; 16.11.

Kokkola:

Sunnuntaisin klo 17. Teollisuuskatu 1.
14.9.; 21.9.; 5.10.; 19.10.

Kouvola: Paulus-yhteisö

Joka sunnuntai klo 11. Väinöläntie 21.

Kuopio: Pietari-yhteisö

Joka sunnuntai klo 11. Saastamoisenkatu 10.

Lahti: Samuel-yhteisö

Sunnuntaisin klo 10. Uudenmaankatu 14
14.9.; 28.9.; 12.10.; 26.10.; 9.11.; 23.11.

Mikkeli: Tiitus-yhteisö

Sunnuntaisin klo 17. Rouhialankatu 2.
7.9., 21.9., 5.10., 19.10., 2.11., 16.11., 30.11., 14.12.

Oulu: Timoteus-yhteisö

Joka sunnuntai klo 10:30. Tuulimyllynkatu 18.

Pori: Sakkeus-yhteisö

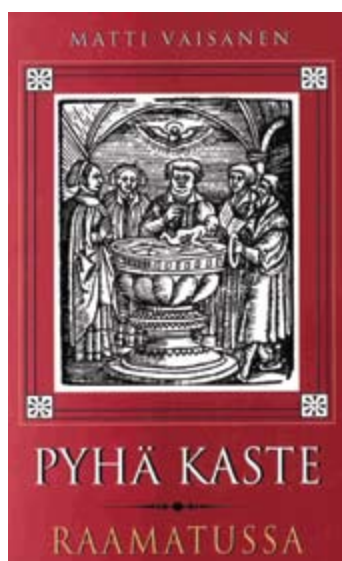
Joka sunnuntai klo 11. Karhunkatu 13.

Seinäjoki: Luukas-yhteisö

Joka sunnuntai klo 11. Kauppaneliö 13 as. 3.

Tampere: Johannes-yhteisö

Joka sunnuntai klo 16.
Metodistikirkossa, Lapintie 4.

UUSI PAINOS!

*Luther-säätiö on julkaissut pitkään loppuunmyydyistä TT
Matti Väisäsen kirjasta Pyhä kaste Raamatussa uuden tarkis-
tetun painoksen.*

Kirjan OVH-hinta on 33 EUR (sisältää postituksen).

Tilaukset toimituksesta!

p.041-5077283

juhana.pohjola@luthersaatio.com

Pyhäkön Lamppu

Päätoimittaja: Juhana Pohjola

Toimitusavustajat: Petri Hiltunen, Sakari Korpinen,
Janne Koskela (etunimi.sukunimi@luthersaatio.com)

Toimitus: 041-5077283

Taitto: Forceimage Ay. (www.forceimage.com)

Paino: Myllypaino Oy

ISSN 1457-9901

Nordea 101230-209260

KRISTUS-KESKEISTÄ, RAAMATULLISTA, TUNNUSTUKSELLISTA...

✍️ KALLE VÄÄTÄINEN

Joensuun yliopistossa on opetettu läntisen perinteen mukaista teologiaa vuodesta 1997 lähtien. Alussa tiedekunnan toiminta oli varsin vaatimatonta ja vain opettajaksi sekä yhteiskunnallisiin tehtäviin valmistavalla linjalla opiskelu oli mahdollista. Teologinen tiedekunta perustettiin vuonna 2002. Nykyään Joensuusta voi valmistua myös kirkon virkaan pätevöittävältä linjalta.

sekä nais- että miespuolisia teologian opiskelijoita ja heidän puolisoitaan. Itse sain olla pastorina oppimassa ja jakamassa muiden mukana, Kalle Väättäinen sanoo.

Myös Joensuun Nehemia-yhteisön pastori kenialainen *Richard Ondicho-Otiso* on ollut vetämässä piiriä ja osallistunut sen toimintaan.

Yliopisto-opintojen tarkoitus ei ole tarjota opiskelijoille hengellistä ravintoa. Tieteen olisi tarkoitus pyrkiä riippumattomuuteen ottamatta kantaa hengellisiin asioihin suuntaan tai toiseen. Tämän vuoksi jokaisen teologiaa opiskelevan on rakennettava omaa hengellistä identiteettiään jossain muualla kuin luentosaleissa.

Joensuussa on kokoontunut teologiapiiri jo muutaman vuoden ajan. Piirissä on tutkittu luterilaista raamattukäsitystä ja pidetty alustuksia erilaisista teologisista aiheista. Viime talvena harjoiteltiin hengellisten puheiden pitämistä antiikin retoriikan periaatteiden mukaan.

– Kenties kaikkein tärkeimpänä asiana on luterilaiseen uskoon ja teologiaan ihastuneiden ihmisten yhteys. Yhteinen rukous ja yhteiset keskustelut siitä, miltä opiskelu ja elämä maistuvat ovat kenties tärkein anti kokoontumisissa. Merkittävä aihe keskusteluissa on ollut luterilaiseen uskoon sitoutuvien joutuminen vähemmistöön myös opiskeluissa, opiskelijat kertovat.

– Viime talvena teologiapiirin kokoontumisissa kävi vajaa kymmenen henkeä kertaa kohden. Joukkoon mahtui

YHTEYTTÄ YHTEISELLÄ POHJALLA

Viidettä vuotta Joensuussa teologiaa opiskeleva *Vilho Teivainen* on ollut yksi teologiryhmän vakiokasvo. Vilhon kommentti kuvaa piirin merkitystä ja tarkoitusta verrattoman hyvin:

– Piirissä oppii Raamatun ja siis myös Tunnustuksen mukaista teologiaa sekä sen soveltamista. Sehän ei ole oikeastaan muuta kuin ihanaa Kristus-keskeisyyttä. Tämä on korvaamattoman tärkeää, sillä tiedekunta ei senkaltaista pysty tarjoamaan. Samalla mukana kulkee myös yhteys ja jakaminen muiden “samassa tilanteessa” olevien kesken, Vilho kertoo.

Näyttää siltä, että Jumalan huolenpito kristikansasta ei rajoitu vain jumalanpalvelusyhteisöjen synnyttämiseen vaan Hän kutsuu samalla koko ajan uusia työntekijöitä tarpeen mukaan. ”*Eloa on paljon, mutta työmiehiä vähän. Rukoilkaa siis elon Herraa, että hän lähettäisi työmiehiä elonkorjuuseensa*”(Luuk 10:2). ■